

5. SLOVNÍK POJMŮ

Níže najdete vysvětlení hlavních pojmů týkajících se tématu safeguardingu:

Dítě/děti – rozumí se tím osoba mladší 18 let.

Safeguarding je proces, který zajišťuje, aby děti a dospělí byli **chráněni před zneužíváním**. Základem safeguardingu je vytváření **bezpečného a vstřícného prostředí**, kde jsou všichni respektováni a oceňováni. Nikdo nesmí obtěžovat, zneužívat nebo vykořisťovat druhé. Naopak všichni, kteří působí v atletickém hnutí, musí naslouchat, pokud se jim druhá osoba bude chtít svěřit, a v případě podezření na problém musí vhodně reagovat.

Psychické zneužívání je nežádoucí jednání zahrnující znevažování, odmítání, omezování, izolování, slovní napadání, ponižování, zastrahování, infantilizaci nebo jakékoliv jiné formy chování, které mohou **poškozovat identitu, důstojnost nebo sebeúctu jedince**. To je jádrem většiny typů zneužívání, neboť když k nim dochází, dochází též ke zneužívání psychickému. Často se to projevuje v podobě **šikany nebo kyberšikany**.

Fyzické zneužívání je jakýkoli úmyslný nebo nevyžádaný čin, například kopání, bití, kousání nebo pálení, které způsobuje zranění nebo fyzickou újmu. Může zahrnovat nucené požívání alkoholu nebo systematický doping. Může se jednat také o jakoukoli nucenou nebo nevhodnou fyzickou aktivitu, jako je trénink, který je **neúměrný věku** a tělesné stavbě sportovce/kyně. Vynucený nebo **nadměrný trénink** může

ve sportovním prostředí uniknout pozornosti, protože ambice sportovce/kyně i trenéra/ky, stejně tak jako tlak vrstevníků, mohou jednoho/jednu nebo oba přimět k tomu, aby si vynucovali nebo přijímali nadměrnou tréninkovou či závodní zátěž.

Dialog mezi sportovci/kyněmi a trenéry/kami zaměřený na stanovení vzájemně dohodnutých a dosažitelných výkonnostních cílů může pomoci definovat přijatelné a snesitelné tréninkové nároky. Je na trenérech/kách, aby mírnili ambice, které mohou být v rozporu se zdravím a pohodou sportovců.

Sexuální zneužívání je jakékoli chování sexuální povahy, ať už kontaktní (penetrační nebo nepenetrační) či nekontaktní, kdy **není nebo nemůže být dán souhlas**, nebo je vynucen či zmanipulován. V jeho rámci si můžou jedinci prohlížet nebo vytvářet sexuální snímky, sledovat sexuální aktivity, navádět druhé k sexuálně nevhodnému chování nebo navádět druhé k přípravě na sexuální aktivity. Může být páčáno muži i ženami a často se jedná o případy, kdy jedna strana je v mocenském postavení vůči druhému.

Grooming [čtěte grůming] je proces (probíhající online nebo osobně), při kterém jednotlivec navazuje vztah se sportovcem/kyní a snaží se vzbudit jeho **důvěru**, aby ho/ji mohl **manipulovat** a využívat pro své vlastní účely. Grooming rodiny sportovce, jeho okolí a přátel často vede k tomu, že tito lidé uvěří, že je groomer spolehlivý a důvěryhodný, a ten tím ke sportovci/kyni získá přístup. Manipulací a zneužíváním vzájemného vztahu groomer sportovce/kyni přesvědčí, že musí vyhovět jeho požadavkům. Moc, kterou má nad sportovcem/kyní, groomer využívá k jeho/její izolaci od přátel a rodiny, kteří by ho/ji jinak mohli upozorňovat a varovat, ať jeho požadavky neplní.

Sexuální obtěžování je jakékoli nežádoucí nebo nevíтанé chování sexuální povahy, ať už verbální, neverbální nebo fyzické. Mezi příklady patří nežádoucí nebo **ponižující intimní otázky** týkající se těla, oblečení nebo soukromého života, vtipy se sexuálními narážkami a návrhy nebo požadavky na sexuální úkony bez souhlasu. Mohou to být nevyžádané textové zprávy, telefonáty, dopisy nebo jiná forma komunikace se sexuálním či erotickým obsahem. Toto chování také zahrnuje zírání, gestikulaci nebo sdílení fotografií či obrázků se sexuálními narážkami. Příklady fyzického sexuálního obtěžování jsou **zbytečný fyzický kontakt sexuální povahy**, např. štípání, pokusy o polibky, hlazení nebo doteky.

Vykořisťování znamená, že někdo vykonává **kontrolu** nad jinou osobu a/nebo jejím majetkem pro svůj osobní prospěch a bez plně informovaného souhlasu dané osoby. **Osobní zisk může být psychologický, reputační nebo obchodní** a k vykořisťování dochází, když jsou práva dotyčného prodána nebo sjednána bez jeho výslovného a plně informovaného souhlasu.

Vykořisťování má mnoho podob. Mezi příklady patří **sexuální vykořisťování, finanční vykořisťování a upisování sportovců k dlouhodobým smlouvám**, když jsou ještě dětmi. Příklady v atletice mohou zahrnovat podvodné zkreslení informací o věku nebo národnosti sportovce, **dojednání přestupu sportovce bez jeho úplného a informovaného souhlasu** (nebo souhlasu rodiny v případě nezletilé osoby), podvodné jednání jménem sportovce nebo přijetí nepřiměřeného podílu na výnosech ze sponzorství či finančních ujednání.

Zanedbávání je neposkytnutí minimální úrovně péče, ať již fyzické nebo citové, které způsobuje újmu, umožňuje způsobení újmy nebo vytváří bezprostřední hrozbu újmy. Obvykle se to týká péče poskytované rodiči nebo pečovateli dětem, ale týká se také jiných osob, které mají povinnost pečovat o druhou osobu, jako je trenér/ka nebo vedoucí týmu. To může zahrnovat například **neposkytnutí** dostatečného množství vody při vysokých teplotách, dostatečného množství oblečení při nízkých teplotách nebo vhodného jídla, ubytování nebo bezpečné přepravy.

Zneužívání, obtěžování a vykořisťování mohou být spojeny s rasou jedince, s jeho náboženstvím, barvou pleti, přesvědčením, etnickým původem, pohlavím, genderem, sexuální orientací, věkem, zdravotním postižením, socioekonomickým statusem a sportovními schopnostmi nebo s **kombinací těchto charakteristik**. Může se jednat o jediný izolovaný incident nebo sérii událostí, odehrávajících se osobně nebo online, úmyslných, nevyžádaných nebo nátlakových. Do těchto praktik patří i **šikana** (nebo jiné iniciační rituály se zneužívajícími aspekty) či zanedbávání.

Každá z těchto forem zneužívání, obtěžování nebo vykořisťování může zahrnovat prvek finančního zneužívání. Může se stát, že osoba může být nucena k podpisu kontraktů nebo dohod, které přinášejí finanční prospěch jiným, ale nemusí být nutně finančně výhodné pro ni samotnou. Jakýkoli prvek **nátlaku** může být považován za zneužívání, obtěžování nebo vykořisťování, pokud je dotyčná osoba dítětem, pokud někoho nepověřila, aby jednal jejím jménem, nebo pokud jí nezávislý odborník, jako je účetní nebo právník, neposkytl náležité poradenství ohledně povahy a dopadu podmínek dohody.

Někdy se může stát, že jednání, které pro jednu osobu nemusí být zneužívající, může být považováno za zneužívající nebo škodlivé vzhledem ke zranitelnosti nebo nezkušenosti jiné osoby. To může být způsobeno věkem, schopnostmi nebo jinou formou zranitelnosti dané osoby. V jiných případech může **kultura, hodnoty nebo konvence** vést k akceptaci určitého chování jak ze strany pachatele/ky, tak ze strany oběti. Tyto okolnosti by však neměly vést k obecné akceptaci nevhodného chování.

Zneužívání, obtěžování a vykořisťování jsou často důsledkem **zneužití důvěry**. To znamená nevhodné využití moci někým, kdo je v pozici vlivu, moci nebo **authority** jednotlivce vůči jiné osobě. Může k tomu dojít při věkovém rozdílu mezi zúčastněnými osobami, ale i mezi vrstevníky. Zneužití může proběhnout mezi sportovci/kyněmi, ale i mezi trenéry/kami, funkcionáři/kami nebo jakýmikoli jinými osobami zapojenými do atletiky. Zneužívání se mohou dopouštět také rodinní příslušníci, jako jsou rodiče, partneři a sourozenci. Všechny tyto případy musí být řešeny.